

M. KRUŠLIN, *Pogled na Zagreb*, Zagreb, Moderna galerija

Tkalčičeve ul. u Zagrebu (1966, I. nagrada, s M. Kollenzom), novoga centra Karlovca (1979, I. nagrada, s M. Hrzićem, D. Manceom, V. Neidhardtom), za rješenje bloka Jukićeva – Savska (1984, II. nagrada s M. Hrzićem i D. Manceom), urbanističko rješenje platoa Pila i Ploča u Dubrovniku (1990, I. nagrada s D. Milasom, D. Manceom i M. Salajem).
 LIT.: A. Pasinović, Istrgnuti smisao, ČIP, 1973, 243. – Ž. Čorak, Umrjeti u Zagrebu, ibid., 1986, 398. – Arhitektura u Hrvatskoj 1945–1985, 1986, 196–199. – Urbanistički institut SR Hrvatske 1947–1987, Zagreb 1987. – Krematorij Mirogoj, Zagreb 1987. – Z. Jurić, Hrvatska arhitektura 80-ih godina, Arhitektov bilten (Ljubljana), 1988, 97–98. – Isti, Arhitekti Marijan Hrzić, Zvonimir Krznarić, Davor Mance – između kasne arhitekture internacionalnog stila i akademske memorije neoklasicizma (katalog), Zagreb 1991. – I. Maroević, Zagrebačka arhitektura osamdesetih godina, Radovi IPU, 1992, 16. – Lj. Domic, Zvonimir Krznarić, Kontura 1993, 17–18. – M. Šigir, Životna injekcija Umjetničkom paviljonu, ibid., 1993, 20.

J. M. M.

KUBA, Ludvig, slikar i muzikolog (Podčbrady, Češka, 16. IV. 1863 – Prag, 20. XII. 1956). Slikarstvo je učio na akademijama u Pragu i Münchenu (A. Ažbè). U Bosnu je došao 1892. radi slikanja i proučavanja narodnoga glazbenog stvaralaštva. Radio je u ulju i akvarelu u plenerističkoj maniri vedute, krajolike, portrete i žanr-prizore iz Hrvatske i susjednih zemalja. Suradivao je u »Nadi« (1894–1903).

LIT.: H. Dizdār, Češki melograf i slikar Ludvig Kuba i njegov rad u Bosni, Glasnik Arhiva i Društva arhivskih radnika Bosne i Hercegovine, 1964–65, 4–5.

R.

KUBIZAM, smjer u eur. slikarstvu koji se pojavio oko 1907. u Francuskoj (P. Picasso, G. Braque). Za razliku od impresionističke opsjednutosti bojom i svjetlom, kubisti (pozivajući se na Cézannea) racionalnim i metodičnim postupkom grade čvrsto modelirane figure i egzaktan prostor, ističući trodimenzionalnost predmeta i geometrijsku određenost linija. Posebnu je važnost za kubiste imao studij crnačke plastike, koja im je otkrila snagu i izražajnost jednostavnih, sažetih oblika. Utjecaj toga smjera osjetio se i u razvoju kiparstva i arhitekture prvih desetljeća XX. st. U nas

nije bilo kritičke svijesti o kubističkoj poetici, nego se stil usvajao ponajprije intuitivno. Naši su slikari do kubizma dolazili uglavnom tragom Cézanneove umjetnosti, čiji se utjecaj osjeća već unutar tzv. münchenškoga kruga, a posebice u djelu M. Kraljevića poslije njegova dolaska u Pariz 1911. Slikar V. Foretić boravi u Parizu 1902–14, prijateljuje s Arhipenkom i Zadkinom i objavljuje kubističke karikature u listu »Mercure de France«. U nas je o kubizmu najranije pisao B. Lovrić. Prije I. svj. r. u Parizu je boravila i dubrovačka slikarica Helena Dorotka, koja je (s M. Wasilleff) držala neko vrijeme »otvoreni atelje« na Montparnasseu, u koji su 1913–14. zalazili Léger, Delaunay, Matisse, Picasso i Van Dongen. Dorotka je tih godina s franc. i rus. kubistima izlagala u Moskvi. Rani crteži M. Tartaglie (»Fetiš«, »Dva akta«) izdvojeni su pokušaj sinteze utemeljene na kubizmu. Premda se ne može dovesti u vezu s kubističkom metodom, umjetnost »meduličevaca« po nekim osnovnim obilježjima (konstrukcija ploha u volumenu, zatvoreni oblik, komponiranje masama i istaknuta plastičnost) pojavljuje se ne samo kao element plastičnoga sustava kipara (I. Meštrović) nego i slikara (M. Rački, T. Krizman, V. Becić, J. Kljaković), a utjecala je na morfologiju hrv. »kubokonstruktivizma«. To je bilo vidljivo na izložbama Proljetnoga salona krajem drugoga i poč. trećega desetljeća u djelima M. Tartaglie, V. Gecana, J. Mišea, M. Trepšea i V. Varlaja. U Pragu, koji je bio drugo važno središte kubizma, boravili su u razdoblju 1915–24. kraće ili dulje vrijeme M. Uzelac, V. Varlaj, V. Gecan, M. Trepše, K. Ružička, O. Postružnik te I. Režek.

Utjecaj kubističkih teorija na naše umjetnike osobito je snažan u trećem desetljeću, kada se znatan dio slikarskoga pomlatka orijentirao na pedagogiju koja je akademizirala kubistička iskustva. U Akademiji A. Lhotea u Parizu povremeno borave S. Šumanović (1920/21. i 1925–28), O. Postružnik (1924/25), S. Glumac (1925/26), S. Aralica (1926/27),

Z. KRZNARIĆ, M. HRZIC I D. MANCE, Krematorij u Zagrebu

